

Sürdürülebilirlik Açısından Gıda Bankacılığı Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi ve Muhasebeleştirilmesi

Evaluation and Accounting of Food Banking Activities from a Sustainability Perspective

ÖZ

Araştırmanın amacı, işletmelerin gıda bankacılığı yoluyla yaptığı bağışların; muhasebeleştirme ve finansal raporlama sürecine etkisini, ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilirlik boyutları çerçevesinde değerlendirmektir. Bu kapsamda, hipotetik (varsayımsal) bir işletme modeli kullanılarak bağışların muhasebe kayıtlarına, vergi matrahına, bilanço ve gelir tablosuna olan etkileri somut olarak incelenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda; bağışların vergi avantajları sayesinde tasarruf sağlayabileceği, stok maliyetlerini düşürerek kaynakların verimli kullanımına katkı sunabileceği ve atık oluşumunu engelleyerek doğal kaynakların korunmasını destekleyebileceği belirtilmiştir. Bağış faturalarına "ihtiyaç sahiplerine yardım şartıyla bağışlandığından KDV hesaplanmamıştır" ifadesinin eklenmesi durumunda, bağışların yasalara uygun biçimde muhasebeleştirilebileceği, aksi takdirde bağış işlemlerinin satış olarak değerlendirilerek vergi matrahından düşülemeyeceği ifade edilmiştir. Ayrıca, dijital reklam faaliyetlerinin çevresel ayak izini azaltabileceği, bağışlanan ürünlerin sosyal dayanışmayı artırabileceği ve işletmenin marka değerini güçlendirebileceği vurgulanmıştır. Bu bağlamda gıda bankacılığının yalnızca bir yardım mekanizması olmadığı, işletmelerin sürdürülebilirlik hedeflerini destekleyebilecek stratejik uygulamalar sunduğu anlaşılmaktadır.

JEL Kodları: Q01, L31, H25, M41

Anahtar Kelimeler: Gıda Bankacılığı, Sürdürülebilirlik, Muhasebe Kayıtları, Vergi Teşvikleri

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate the impact of donations made by businesses through food banking on accounting and financial reporting processes within the framework of economic, social, and environmental sustainability dimensions. In this context, a hypothetical business model was used to examine the effects of donations on accounting records, tax base, balance sheet, and income statement in a concrete manner. Based on the findings obtained, it has been indicated that donations may provide savings through tax advantages, contribute to the efficient use of resources by reducing stock costs, and support the conservation of natural resources by preventing waste generation. It was also stated that, in cases where the invoice includes the phrase "No VAT has been calculated as the donation was made on the condition of being delivered to those in need," such donations can be accounted for in accordance with the law; otherwise, the donations may be considered sales and not deductible from the tax base. Furthermore, it has been emphasized that digital advertising activities may reduce environmental footprint, donated products may enhance social solidarity, and these practices may strengthen the brand value of the business. In this regard, it is understood that food banking is not merely a mechanism of aid, but a strategic practice that can support businesses in achieving their sustainability goals.

JEL Codes: Q01, L31, H25, M41

Keywords: Food Banking, Sustainability, Accounting Records, Tax Incentives

Reşat KARCIOĞLU¹

¹Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bilim Dalı, Erzurum, Türkiye

Şerife KILIÇARSLAN²

²Atatürk Üniversitesi, Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Finans ve Bankacılık Bilim Dalı, Erzurum, Türkiye

Geliş Tarihi/Received 22.01.2025
Kabul Tarihi/Accepted 01.06.2025
Yayın Tarihi/Publication Date 15.07.2025

Sorumlu Yazar/Corresponding author:

Reşat KARCIOĞLU

E-mail: rkarcio@atauni.edu.tr

Cite this article: Karcioğlu, R., &

Kılıçarslan, Ş. (2025). Evaluation and Accounting of Food Banking Activities from a Sustainability Perspective.

Trends in Business and Economics, 39(3), 329-340.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License

Giriş

Gıda, eğitim ve sağlık hizmetleri; herkesin ulaşması gereken temel haklar olmanın yanı sıra, acil olarak karşılanması gereken ihtiyaçlar arasında da yer almaktadır (McIntyre, 2003, s. 46). Bu bağlamda, özellikle gıdaya yönelik erişimin insanın yaşamını sürdüreceği düzeyde olmaması ya da hiç olmaması, sağlık gibi önemli problemleri beraberinde getirmektedir. Böyle bir riskin önlenmesi açısından, insanların gereksinimlerini karşılayacak yeterli gıdaya sürekli olarak ulaşabilme durumu olarak tanımlanan “*gıda güvencesi*”, önemli bir sürdürülebilir kalkınma hedefi olarak öne çıkmaktadır (Sertyeşilışık, 2022, s. 1396; Haznedar ve Aktaş, 2022, s. 18).

Sanayileşme, hızla artan nüfus, uygunsuz tarım politikaları ve doğal kaynakların azalması gibi çevresel sorunlar, küresel ısınma ve iklim değişikliğine yol açmaktadır. Bu durumun sel, kuraklık ve fırtına gibi doğal afetleri artırarak gıda güvencesizliğini arttıracakı öngörülmektedir (Çekici, 2009; Sertyeşilışık, 2022, s. 1396; Yeniçeri ve Böcek, 2022, s. 684). Gıda güvencesizliğinin temel nedenlerinden biri ise gıda kıtlığıdır. Ancak bu kıtlık, yalnızca gıdanın üretiminden değil; ambalajlama, dağıtım ve taşınma aşamalarında yaşanan israftan da kaynaklanmaktadır (Arumugam vd., 2021; Niang vd., 2014; Yamano vd., 2021). Bu bağlamda gıdanın üretilmesi kadar, ihtiyacı olan insanlara ulaştırılması da israfın önlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Gıda bankaları ise insan tüketimine uygun olmasına rağmen kötü paketlenmiş ya da son kullanma tarihine yakın olduğu için pazarlanamayan gıdalar için depolama ve dağıtım alanları oluşturarak, gıda israfını önlemeye doğrudan katkı sunmaktadır (Penalver ve Aldaya, 2022).

Gıda bankalarının faaliyetlerini sürdürebilmesinde işletmelerin yaptığı bağışlar oldukça önemlidir (González-Torre ve Coque, 2016; Sertyeşilışık, 2022). İşletmeleri bağış yapmaya teşvik eden vergi düzenlemeleri, gıda bankacılığı alanında önemli bir destek mekanizması oluşturmaktadır (Kala, 2020, s. 191). Gıda bankacılığı sistemi, devletin sosyal yardım politikalarını destekleyerek kamu kaynaklarının daha verimli kullanılmasına katkı sağlamakta ve yoksulluğun azaltılmasına yönelik önemli bir işlev üstlenmektedir (Özden, 2019, s. 128). Ayrıca, israfı önleyici işlevi sayesinde doğal kaynakların etkin kullanımına ve çevresel sürdürülebilirliğin desteklenmesine katkı sağlamaktadır. İşletmeler açısından ise gıda bankacılığı, bağış yaparak vergi teşviklerinden yararlanma ve

ekonomik fayda elde etme fırsatı sunarken, topluma katkı sağlama imkânı da tanımaktadır (Topçu ve Kaya, 2010, s. 265). Sürdürülebilirlik kapsamında yapılan bu bağışların raporlanması, işletmelerin sosyal ve çevresel sorumluluklarını şeffaf biçimde ortaya koymalarını sağlamaktadır (Ekergil ve Göde, 2017, s. 859). Böylece sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkıları da somut biçimde görünür hâle gelmektedir. Tüm bu avantajlar, gıda bankacılığını işletmeler için cazip bir seçenek haline getirmektedir (Aday ve Aday, 2021, s. 304). Bu çalışmada, işletmelerin gıda bankacılığı yoluyla yaptığı bağışların; muhasebeleştirme ve finansal raporlama sürecine etkileri, sürdürülebilirlik perspektifiyle değerlendirilmektedir. Alan yazınında bu konuya ilişkin çalışmalar sınırlı olup, mevcut araştırmalar genellikle yalnızca bağış yapan ve alan kurumların basit muhasebe kayıtlarına odaklanmaktadır (Çankaya, 2006; Demirhan vd., 2015; Ögüz ve Akarçay, 2015; Sürmen ve Aygün, 2009; Topçu ve Kaya, 2010). Bu durum, söz konusu çalışmanın anlam ve önemini artırmaktadır.

Gıda Bankacılığının Tarihsel Gelişimi

Los Angeles'ta büyüyen John Van Hengel, 1965 yılında Arizona'ya taşınmış ve burada bir aşevinde gönüllü olarak çalışmaya başlamıştır. Bu süreçte, aşevinin yıllık bütçesinin yalnızca 8.000 dolar olduğunu öğrenmiş ve ücretsiz gıda temin edebilmek amacıyla çeşitli kaynaklar aramaya koyulmuştur. İlk olarak tarlalarda kalan sebzeler ve ağaçlardan toplanmamış meyveleri değerlendirerek bu ihtiyacı karşılamaya çalışmıştır. Ancak kısa sürede, aşevinin gereksiniminden çok daha fazla gıda topladığını fark etmiştir. Bu fazla ürünleri diğer yardım kuruluşlarına dağıtarak onların da ek öğünler sunabilmesini sağlamıştır. Toplanan gıda miktarının artması ve yapılan yardımların yaygınlaşması, bu faaliyetlerin daha düzenli ve sistematik bir yapıya kavuşturulması ihtiyacını doğurmuştur. Bunun üzerine 1967 yılında Phoenix, Arizona'da eski bir fırının depo olarak kullanılmasıyla St. Mary's Gıda Bankası faaliyete geçmiştir. Bu kuruluş, dünyadaki ilk gıda bankası olma özelliğini taşımaktadır. Van Hengel ve arkadaşları kısa sürede pek çok süpermarkette gıda fazlası ürün toplamaya başlamıştır. Bazı süpermarketler ise bu sürece doğrudan katkı sağlayarak ürünleri kendi kamyonlarıyla depoya ulaştırmıştır (Durna, 2020, s. 341; González-Torre ve Coque, 2016, s. 90; Frigo ve Lucchini, 2018).

Yeni bir model olarak St. Mary's Gıda Bankası örneği, hızla yaygınlaşarak ABD genelinde ve birkaç yıl sonra Kanada'da gıda bankalarının kurulmasına ilham kaynağı olmuştur. Bu gelişme, gıda bankacılığı anlayışının

uluslararası ölçekte benimsenmesine zemin hazırlamıştır. Nitekim, 1984 yılında Fransa'da Rahibe C. Bigot, Kanada'daki gıda bankasının kurucusu aracılığıyla bu modelle tanışmıştır. Paris'te artan yoksullukla mücadele etmek isteyen Rahibe C. Bigot, bu modeli hayata geçirmek amacıyla Katolik Yardım Kuruluşu'ndan B. Dandrel ile iletişime geçmiştir. Diğer hayır kurumlarıyla iş birliği içinde, 1984 yılında "Paris-Ile de France Gıda Bankası" kurulmuştur. Bu kuruluş, Avrupa'daki ilk gıda bankası olma özelliğini taşımakta olup, diğer ülkelerdeki benzer yapıların gelişimine öncülük etmiştir. Nitekim Fransa'daki bu örneği takip eden Belçika, kısa bir süre sonra Brüksel'de ilk gıda bankasını hayata geçirmiştir. Ardından, gıda bankalarının Avrupa genelinde daha etkin bir şekilde temsil edilebilmesi için tek ve organize bir yapıya ihtiyaç duyulduğu fark edilmiş ve bu doğrultuda Avrupa Gıda Bankaları Federasyonu (European Food Banks Federation-FEBA), 23 Eylül 1986'da kurulmuştur. 1986'dan bu yana FEBA, gıda israfını önlemeye ve dayanışmayı teşvik etmeye yönelik çabalarıyla Avrupa'da gıda güvensizliğini azaltmaya katkı sağlamaktadır. Günümüzde ise 30 Avrupa ülkesinde faaliyet gösteren 351 gıda bankasından oluşan büyüyen bir ağ olarak çalışmalarını sürdürmektedir (FEBA, 2024).

ABD'den başlayıp Avrupa'ya yayılan gıda bankacılığı hareketi, zamanla Türkiye'de de benimsenmeye başlamıştır. Türkiye'de gıda bankacılığı kavramı, özellikle yoksullukla mücadele ve israfın önlenmesi hedefleri doğrultusunda ilgi görmüş ve 2004 yılında çıkarılan 5035 sayılı "Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ile resmîyet kazanmıştır (Resmî Gazete, 2004). Bu yasal düzenleme gıda, giysi, temizlik ve yakacak gibi temel ihtiyaç maddelerinin bağışlanmasına yönelik vergi avantajları sağlayarak Türkiye'de gıda bankacılığının gelişimini desteklemiştir. Türkiye'deki ilk gıda bankacılığı uygulamaları, Türkiye İsrafı Önleme Vakfı (TİSVA) öncülüğünde 20 Ocak 2004 tarihinde Diyarbakır'da başlatılmıştır. Söz konusu uygulama, 2004 yılı içinde Konya ve Gaziantep'te de hayata geçirilmiş; böylece yerel düzeyde kurumsallaşma yönünde ilk adımlar atılmıştır. İzleyen yıllarda belediyeler, sivil toplum kuruluşları, vakıflar ve derneklerin katılımıyla Türkiye'deki gıda bankacılığı hareketi giderek yaygınlaşmış; açıkla mücadele ve kaynak israfını önleme çabalarına önemli katkılar sağlamıştır (Sürmen ve Aygün, 2009: 196). Özellikle 2010 yılında kurulan Temel İhtiyaç Derneği (TİDER), Türkiye'de gıda bankacılığının kurumsallaşmasında önemli bir rol oynamıştır (TİDER, 2024). Günümüzde ise Gıda Kurtarma Derneği ve Gönüllü Hareketi Derneği gibi birçok sivil toplum kuruluşu da benzer girişimlerde bulunmaktadır (Gıda Kurtarma Derneği, 2024; Gönüllü Hareketi Derneği, 2024).

Gıda Bankacılığının Avantajlarının Sürdürülebilirlik Kapsamında Değerlendirilmesi

Sürdürülebilirlik çevresel, sosyal ve ekonomik faktörleri bütüncül bir yaklaşımla ele alarak, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını gözetken ve uzun vadeli değer yaratmayı amaçlayan bir kalkınma anlayışıdır. Bu bağlamda sürdürülebilirlik; işletmeler, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları gibi organizasyonların, ekonomik çıktıların yanı sıra toplumsal ve çevresel etkilerini de raporlayarak değerlendirdikleri bir yaklaşımdır (Alhaddi, 2015). Söz konusu organizasyonların sürdürülebilirlik kapsamındaki faaliyetleri aşağıda ele alınmaktadır.

1. İşletmeler: İşletmeler, sürdürülebilirlik uygulamalarıyla çevresel, toplumsal ve ekonomik sorumluluklarını yerine getirmeye çalışmaktadır. Bu kapsamda işletmeler, faaliyetlerinin çevresel, toplumsal ve ekonomik boyutlarını izleyip raporlayarak sürdürülebilirlik performanslarını hem içsel olarak değerlendirmekte hem de paydaşların erişimine sunmaktadır. Örneğin, işletmeler gıda bankalarına destek vererek hem israfı azaltmakta hem de toplumsal fayda sağlamaktadır. Aynı zamanda bu tür uygulamalar, işletmelere maliyet avantajı sağlarken, kamu kaynaklarının etkin kullanımına ve piyasa dengesinin korunmasına da katkıda bulunmaktadır (Singh, 2024, s. 18).

2. Kamu Kurumları: Kamu kurumları, toplum refahını artırmayı hedefleyen sürdürülebilir kalkınma politikaları geliştirerek bu doğrultuda çeşitli uygulamaları hayata geçirmektedir. Özellikle sürdürülebilirlik odaklı projelere katkı sağlayan işletmelere vergi indirim gibi avantajlar sunulmakta; böylece kamu ile işletmeler arasındaki iş birliği güçlenmektedir (Gribnau ve Jallai, 2018). Örneğin, bir belediye gıda bankalarıyla iş birliği yaparak hem israfın önlenmesine katkı sağlayabilir hem de sosyal yardımların etkinliğini artırabilir. Bu tür uygulamalar, sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde raporlanarak, kamu yönetiminde hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkelerinin güçlenmesine hizmet edebilir (Leal Filho vd., 2024).

3. Sivil Toplum Kuruluşları (STK'lar): Sivil toplum kuruluşları (STK'lar), sosyal ve çevresel sorunlara çözüm üretmek amacıyla çeşitli alanlarda faaliyet göstermektedir (Çuhadar, 2020, s. 137). Bu tür faaliyetlerin etkili bir şekilde raporlanması, söz konusu katkıların görünür kılınmasına ve toplumsal farkındalığın artmasına olanak tanımaktadır. Bu kapsamda değerlendirilebilecek örneklerden biri de gıda bankacılığı uygulamalarıdır (Bük & Akboğa, 2020, s. 832; Gazzola vd., 2021).

Gıda bankacılığı, yalnızca sosyal yardım sağlamanın ötesinde, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkı sunan stratejik bir araç olarak öne çıkmaktadır. Nitekim, gıda israfını azaltarak çevresel etkileri sınırlamakta, ekonomik kaynakların daha verimli kullanımını teşvik etmekte ve toplumsal dayanışmayı güçlendirmektedir (Mereles vd., 2025). Bu katkıların daha sistematik biçimde ortaya konabilmesi amacıyla, gıda bankalarının farklı paydaşlara sağladığı katkılar, sürdürülebilirliğin çevresel, ekonomik ve sosyal boyutları temelinde sınıflandırılarak Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1.

Gıda Bankalarının Tüketicilere, Devlete ve İşletmelere Sağladığı Katkıların Sürdürülebilirlik Boyutlarıyla Değerlendirilmesi

TÜKETİCİLERE SAĞLANAN KATKILAR	
Sosyal Boyut	
Avantajlar	Açıklama
Gıda Güvencesi	Gıda bankaları, düşük gelirli tüketicilere temel gıdaya erişim sağlayarak sosyal eşitsizliklerin azaltılmasına katkıda bulunur ve bireylerin gıda güvenliğini sağlar (Bazerghi vd., 2016).
Toplumsal Sağlık Üzerine Etkisi	Yeterli ve dengeli beslenme imkânı sunarak halk sağlığını destekler, kronik yetersiz beslenme ve buna bağlı sağlık sorunlarını azaltır (Dukhi 2020)
Tüketici Bilinci	Gıda bankaları, tüketicilerde kaynakların verimli kullanımı ve gıda israfının önlenmesi konusunda farkındalık oluşturur, bu da bireylerin sürdürülebilirlik anlayışını geliştirir (Pinto vd., 2018).
Dinî Yükümlülüklerin Yerine Getirilmesi	Gıda bankaları, zekât gibi dinî sorumluluklarını yerine getirmek isteyenler için bir bağış kanalı sunarak bireylerin sosyal sorumluluklarını destekler (Çankaya, 2006; Akartepe, 2016).
Ekonomik Boyut	
Avantajlar	Açıklama
Bütçe Desteği	Gıda bankaları, ihtiyaç sahibi bireylerin bütçelerini gıda dışındaki

	temel harcamalara yönlendirebilmelerine olanak tanır, böylece maddi yüklerini hafifletir ve yaşam kalitelerini artırır (Prayogo vd., 2018)
DEVLETE SAĞLANAN KATKILAR	
Sosyal Boyut	
Avantajlar	Açıklama
Sosyal Yardım Maliyetlerinde Azalma	Devletin sosyal yardım faaliyetlerine yapılan harcamalarını düşürerek, kamu kaynaklarının daha etkin kullanılmasını sağlar (Caraher ve Furey, 2018).
Kamu Yararı Faaliyetlerinin Desteklenmesi	Devletin mali kaynak yetersizliğinden dolayı gerçekleştiremediği kamu yararı faaliyetlerine katkı sağlar. Ülke genelinde açlık ve yoksulluğu azaltarak sosyal adaletin sağlanmasına destek olur (Akartepe, 2016; Özden, 2019).
Ekonomik Boyut	
Avantajlar	Açıklama
Ekonomik Denge ve İstihdam Yaratma	İş gücü ihtiyacı yaratarak devletin işsizlikle mücadele politikasına katkı sağlar. Ayrıca, israf edilen gıdaların yeniden ekonomiye kazandırılması ekonomik dengeye olumlu yansır (Tarasuk ve Eakin, 2005).
İŞLETMELERE SAĞLADIĞI KATKILAR	
Sosyal Boyut	
Avantajlar	Açıklama
Kurumsal İmaj ve Sosyal Sorumluluk Katkısı	İşletmeler, yaptıkları bağışları sosyal sorumluluk olarak göstererek kurumsal imajlarına katkı sağlar ve topluma karşı sorumluluklarını yerine getirir. Bu, aynı zamanda pazarlama aracı olarak da kullanılmaktadır (Lohnes ve Wilson, 2018).
Ekonomik Boyut	
Avantajlar	Açıklama

Fazla Stok Maliyetlerinin Azaltılması	İşletmeler, gıda bankalarını fazla stoklarını bertaraf etmek için kullanarak fazla gıda stoklarının meydana getirdiği maliyetlerin önemli kısmını telafi etmektedir. Bu, gıda geri kazanım programları ile sağlanan karlı bir çözümdür (Penalver ve Aldaya, 2022).
Vergi Avantajları	Gıda bankalarına yapılan bağışlar, işletmelere vergi avantajı sunar. Bu bağışlar, oran kısıtlaması olmamakta ve maliyetin tamamı gider olarak kaydedilerek, hesaplanacak yıllık gelirden düşülebilmektedir. Ayrıca bu bağışlar KDV'den de muaftır (Kala, 2020, s. 198).
Piyasa Dengesinin Korunması	Gıda bankaları sayesinde piyasa dengesinin de korunmasını sağlamaktadır. Çünkü firmalar ellerinde bulunan fazla ürünleri düşük fiyattan sattığında piyasa istikrarı bozulmakta ve fiyat dengesi ortadan kalkmaktadır (Akartepe, 2016, s. 2).

Tablo 1’de, gıda bankalarının tüketicilere, devlete ve işletmelere yönelik sosyal ve ekonomik katkıları sürdürülebilirlik boyutları çerçevesinde sınıflandırılmıştır. Tüm paydaşlar açısından benzerlik gösteren çevresel katkılar ise, yinelemeyi önlemek amacıyla aşağıda bütüncül bir yaklaşımla ele alınmaktadır.

Gıda bankaları, atık olmaya yakın ürünleri yeniden dolaşıma kazandırarak gıda israfını önlemekte ve bu yolla doğal kaynakların korunmasına katkı sağlamaktadır. İsrafin azaltılması, gıda üretiminde kullanılan su, enerji ve tarım arazisi gibi kaynakların daha sürdürülebilir şekilde kullanılmasını mümkün kılmaktadır (Penalver ve Aldaya, 2022). Bu çevresel katkılar yalnızca kamu kurumları ve işletmeler için değil, bireyler açısından da önem taşımaktadır. Nitekim tüketiciye yönelik çevresel katkı, doğrudan bir etki şeklinde değil; farkındalık düzeyinde, dolaylı olarak ortaya çıkmaktadır. Algı yoluyla gelişen bu katkı, bireysel düzeyde sosyal etkileşimi güçlendirdiği gibi, çevresel etkilerin azaltılmasına da katkı sağladığından, hem sosyal hem de çevresel boyutta değerlendirilebilmektedir (Lehner vd., 2016).

Yukarıda, gıda bankalarının tüketicilere, devlete ve işletmelere yönelik katkıları, sürdürülebilirliğin sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarıyla ele alınmıştır. Ancak bu

katkıların kurumsal düzeyde sürdürülebilir bir değer oluşturabilmesi için, yalnızca hayata geçirilmiş olmaları değil, aynı zamanda düzenli olarak muhasebeleştirilip raporlanmaları da gerekmektedir. Bu sayede, söz konusu katkılar sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşma sürecinde etkili ve izlenebilir bir araç haline gelmektedir (Jankalová ve Jankal, 2024).

Yöntem

Araştırmanın amacı, işletmelerin gıda bankacılığı yoluyla yaptığı bağışların; muhasebeleştirme ve finansal raporlama sürecine etkisini; ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilirlik boyutları çerçevesinde değerlendirmektir. Bu kapsamda, bağışların muhasebe kayıtlarına alınması, vergi matrahına etkisi ve bilanço ile gelir tablosuna yansımaları çok yönlü olarak ele alınmaktadır.

Araştırma, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde yapılandırılmıştır. Teorik bilgilerin pratik örnekler üzerinden analiz edilebilmesi amacıyla senaryo temelli bir örnek olay analizi tercih edilmiştir. Nitekim, muhasebe alanında yapılan çeşitli çalışmalarda da senaryo kullanımının, karar süreçlerini anlamaya ve uygulamaları somutlaştırmaya katkı sağladığı ifade edilmektedir (Lima, 2023).

Araştırmanın analiz sürecinde konunun somutlaştırılması amacıyla, alan yazınındaki benzer çalışmalardan yararlanılarak yazar tarafından hipotetik bir senaryoya dayalı olarak “Defne Gıda A.Ş.” adlı bir işletme modeli oluşturulmuştur.

Örnek Olay: Defne Gıda A.Ş.

Defne Gıda A.Ş., Türkiye’de perakende gıda sektöründe faaliyet gösteren ve hem yurt içi hem de yurt dışı satış gerçekleştiren bir şirkettir. 2023 yılının ilk üç aylık döneminde çeşitli pazarlarda güçlü bir performans sergileyen Defne Gıda, bu dönemi toplam ₺7.000.000,00 gelirle kapatmıştır. Bu gelirin ₺5.000.000,00’lık kısmı yurt içi satışlardan elde edilmiştir. Defne Gıda A.Ş.’nin, 01.01.2023 – 31.03.2023 tarihleri arasında gerçekleştirdiği faaliyetlere ilişkin bilgiler aşağıda sunulmaktadır:

- Defne Gıda, Türkiye pazarında çeşitli satış faaliyetleri yürütmüş ve yurt içi satışlardan toplam 5.000.000 TL gelir elde etmiştir. Satışlar, muhasebe kayıtlarında KDV hariç net tutar üzerinden kaydedilmiştir.

- Defne Gıda, yurt dışı pazarlara açılma stratejisini uygulamaya koymuş ve yabancı distribütörlere satış yapmaya başlamıştır. Bu satışlardan, 1 USD = 40 TL kuru üzerinden 50.000 USD karşılığı 2.000.000 TL gelir elde edilmiştir.
- Defne Gıda, son kullanma tarihi yaklaşan ürünlerin değerlendirilmesi amacıyla sosyal sorumluluk ilkesi doğrultusunda Maya Gıda Bankası ile iş birliği yapmıştır. Bu kapsamda, 200.000 TL değerinde ticari mal fatura düzenlenerek bağışlanmıştır. Faturada “ihtiyaç sahiplerine yardım şartıyla bağışlandığından KDV hesaplanmamıştır” ifadesine yer verilmiştir. Ayrıca, yurt dışı satışlardan elde edilen gelirlerin KDV'den muaf olması nedeniyle, bu tutarın %5'ine denk gelen 100.000 TL değerinde ek bir bağış daha yapılmıştır.
- Defne Gıda, yönetim giderleri kapsamında 250.000 TL harcama yapmıştır. Bu harcamalar, yönetim kadrosunun personel maaşları, ofis giderleri, idari hizmetler ve diğer destekleyici maliyetleri kapsamaktadır.
- Defne Gıda, pazarlama faaliyetlerini genişleterek yeni reklam kampanyaları başlatmış, geleneksel medya kanallarından çok dijital ürün tanıtımına odaklanmıştır. Bu pazarlama faaliyetlerinin toplam maliyeti 400.000 TL olarak gerçekleşmiştir.
- Defne Gıda, operasyonel gereksinimlerini karşılamak ve üretim verimliliğini artırmak için çeşitli yatırımlar yapmış ve 150.000 TL genel üretim gideri kaydetmiştir. Bu giderler, üretim tesisinde kullanılan enerjiden işçi maliyetlerine kadar pek çok kalemi kapsamaktadır.

Yukarıda sunulan bilgilere ek olarak, Türkiye’de temel gıda ürünleri için %1 KDV oranı uygulanmakta olup; Defne Gıda için geçerli olan kurumlar vergisi oranı ise %25 olarak belirlenmiştir.

Muhasebe Kayıtları

Aşağıda, Defne Gıda A.Ş.’nin 01.01.2023–31.03.2023 dönemine ait işlemlerine ilişkin muhasebe kayıtları yer almaktadır. Söz konusu kayıtlar, 31.03.2023 tarihi itibarıyla düzenlenmiştir.

Tablo 2.

Defne Gıda A.Ş.’nin Muhasebe Kayıtları (01.01.2023–31.03.2023 Dönemi)

Sıra	Hesap Adı	Borç (TL)	Alacak (TL)
1	120 Alıcılar	5.900.000	
	600 Yurtiçi Satışlar		5.000.000
	391 Hesaplanan KDV		900.000
2	120 Alıcılar	2.000.000	
	601 Yurtdışı Satışlar		2.000.000
3	770 Genel Yönetim Giderleri / 689 Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar	300.000	
	600 Yurt İçi Satışlar		300.000
4	621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti	300.000	
	153 Ticari Mallar		300.000
5	770 Genel Yönetim Giderleri	250.000	
	100 Kasa / 102 Bankalar		250.000
6	760 Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri	400.000	
	100 Kasa / 102 Bankalar		400.000
7	730 Genel Üretim Giderleri	150.000	
	100 Kasa / 102 Bankalar		150.000

Tablo 2’de yer alan muhasebe kayıtlarını kapsamlı bir şekilde incelemek gerekirse;

- Yurt İçi Satışa İlişkin Muhasebe Kaydı: İşletme, yurtiçi satışlarından 5.000.000 TL gelir elde etmiştir. Bu satışlar üzerinden %18 oranında KDV hesaplanmış, bu tutar 900.000 TL olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda, KDV dahil toplam 5.900.000 TL “120 Alıcılar” hesabının borç tarafına; 5.000.000 TL “600 Yurt İçi Satışlar” ve 900.000 TL “391 Hesaplanan KDV” hesaplarının ise alacak tarafına kaydedilmiştir.
- Yurt Dışı Satışa İlişkin Muhasebe Kaydı: İşletme, yurt dışı satışlarından 2.000.000 TL gelir elde etmiştir (1 USD = 40 TL). Türkiye’de ihracat satışları KDV’den muaf olduğundan vergi hesaplanmamıştır. Bu kapsamda, borç tarafa 2.000.000 TL “120 Alıcılar”; alacak tarafa ise aynı

tutarda "601 Yurt Dışı Satışlar" hesabı kaydedilmiştir.

3. Gıda Bankacılığına Yapılan Bağış Kaydı: İşletme, gıda bankacılığına 300.000 TL tutarında bağış yapmıştır. Bu tutar, "770 Genel Yönetim Giderleri" veya "689 Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar" hesabına borç, "600 Yurt Dışı Satışlar" hesabına alacak olarak kaydedilmiştir. Bağışlar, KDV'den istisna olması sebebiyle KDV hesaplanmamıştır.
4. Bağışlanan Malların Maliyetine İlişkin Muhasebe Kaydı: Bağışlanan malların maliyeti 300.000 TL olup, bu tutar "621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti" hesabına borç, "153 Ticari Mallar" hesabına ise aynı tutarda alacak olarak kaydedilmiştir.
5. Genel Yönetim Gideri Kaydı: İşletme, yönetim giderleri kapsamında 250.000 TL'lik harcama yapmıştır. Bu tutar, "770 Genel Yönetim Giderleri" hesabına borç, "100 Kasa" veya "102 Bankalar" hesabına alacak olarak kaydedilmiştir.
6. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri: İşletme dijital platformlarda yapılan tanıtım ve reklam kampanyaları için 400.000 TL harcamıştır. Bu tutar, "760 Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri" hesabına borç, "100 Kasa" veya "102 Bankalar" hesabına alacak kaydedilmiştir.
7. Üretim ve Enerji Verimliliği Yatırımları: İşletme, üretim süreçlerini iyileştirmek ve enerji verimliliğini artırmak amacıyla 150.000 TL tutarında harcama yapmıştır. Bu tutar, "730 Genel Üretim Giderleri" hesabına borç, ödeme şekline bağlı olarak "100 Kasa" veya "102 Bankalar" hesabına alacak kaydedilmiştir.

İlgili muhasebe kayıtları, Defne Gıda A.Ş.'nin satış, bağış ve faaliyet giderlerine ilişkin işlemlerinin muhasebeleştirilme sürecini kapsamaktadır. Bu kayıtlar; vergi istisnaları, bağışların kurumlar vergisi matrahı üzerindeki etkisi ve sürdürülebilirlik çerçevesinde yapılan harcamaların finansal tablolara yansımaları açısından bütüncül bir değerlendirme sunmaktadır.

Vergi Matrahı Hesaplama

Defne Gıda A.Ş., faaliyet süresi boyunca yurt içi satışlardan 5.000.000 TL gelir elde ederken, yurt dışı satışlardan KDV'den muaf olarak 2.000.000 TL gelir sağlamıştır. Vergi matrahını hesaplarken dikkate alınan toplam giderler; genel yönetim giderleri olarak 250.000 TL, pazarlama, satış ve dağıtım giderleri olarak 400.000 TL,

genel üretim giderleri olarak 150.000 TL şeklindedir. Bunlara ek olarak, kurumlar vergisi matrahından indirilebilen nitelikteki 300.000 TL tutarındaki gıda bankacılığı bağışı da vergi hesaplamasında dikkate alınmıştır. Vergi matrahı ise toplam gelirden toplam giderlerin çıkarılmasıyla elde edilmiştir. Bu hesaplamalar Tablo 3'te sunulmaktadır.

Tablo 3.

Defne Gıda A.Ş. Vergi Matrahı (01.01.2023–31.03.2023 Dönemi)

Kalem	Hesaplama	Tutar (TL)
Toplam Gelir	Yurt İçi Satış Geliri + Yurt Dışı Satış Geliri [5.000.000 + 2.000.000]	7.000.000
Toplam Gider	Genel Yönetim Giderleri + Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri + Genel Üretim Giderleri + Gıda Bankacılığı Bağışı [250.000 + 400.000 + 150.000 + 300.000]	1.100.000
Vergi Matrahı	Toplam Gelir - Toplam Gider [7.000.000 - 1.100.000]	5.900.000

Tablo 3'de görüldüğü üzere; şirketin yaptığı gıda bankacılığı bağışı, vergi matrahını doğrudan etkileyerek finansal yükünü azaltmaktadır. Bağış yapılmadığı durumda, yalnızca genel yönetim, pazarlama ve üretim giderleri dikkate alınmakta; toplam giderler 800.000 TL olmakta ve vergi matrahı 6.200.000 TL olarak hesaplanmaktadır. Ancak 300.000 TL tutarındaki gıda bankacılığı bağışının da dikkate alınması durumunda, toplam gider 1.100.000 TL'ye yükselmekte ve vergi matrahı 5.900.000 TL'ye düşmektedir.

Bu durum, ödenecek kurumlar vergisini de doğrudan etkilemektedir. Örneğin kurumlar vergisi oranı %25 olarak alındığında; bağış yapılmadığında 1.550.000 TL vergi ödenecekken, bağış yapıldığında bu tutar 1.475.000 TL'ye düşmektedir. Sonuç olarak, yapılan bağış sayesinde şirket 75.000 TL vergi tasarrufu sağlamaktadır.

Bilanço ve Gelir Tablosu

Defne Gıda Kollektif Şirketi'nin 01.01.2023–31.03.2023 dönemi gelir tablosu ve buna dayalı olarak hazırlanan bilançosu aşağıda sunulmuştur. Gelir tablosu, şirketin faaliyet performansını, bağış giderlerinin ve vergi

avantajlarının mali tablolara etkisini ortaya koyarken, bilanço bu etkilerin finansal duruma yansımaları göstermektedir.

Tablo 4.

Defne Gıda A.Ş. Gelir Tablosu (01.01.2023–31.03.2023 Dönemi)

Gelir Tablosu Kalemi	Vergi Avantajı (TL)	Vergi Avantajı Olmadan (TL)
Brüt Satışlar	7.000.000	7.000.000
- Yurtiçi Satış Geliri	5.000.000	5.000.000
- Yurtdışı Satış Geliri	2.000.000	2.000.000
Faaliyet Giderleri	1.100.000	800.000
- Yönetim, Pazarlama, Üretim Giderleri	800.000	800.000
- Bağış Gideri	300.000	-
Faaliyet Karı	5.900.000	6.200.000
Vergi Öncesi Dönem Karı	5.900.000	6.200.000
Vergi Karşılığı (%25)	1.475.000	1.550.000
Net Dönem Karı	4.425.000	4.650.000

Tablo 4 ile sunulan gelir tablosu kapsamında, vergi avantajlarının ve bağış giderlerinin şirketin finansal performansı üzerindeki etkileri aşağıdaki gibidir:

- Vergi Avantajlarının Kullanılması Durumu: Şirket, 300.000 TL bağış yaparak toplam vergi yükümlülüğünü 1.550.000 TL'den 1.475.000 TL'ye düşürmüş ve 75.000 bir vergi avantajı elde etmiştir. Bununla birlikte bağış tutarının gider olarak kaydedilmesi, net dönem kârını 225.000 TL azaltarak 4.425.000 TL'ye düşürmüştür.
- Vergi Avantajlarının Kullanılmaması Durumu: bağış yapılmadığında net dönem kârı 4.650.000 TL ile daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Ancak bu durum, kurumlar vergisi yükümlülüğü 1.550.000 TL olarak hesaplanmıştır.

Tablo 5, gelir tablosunda görülen vergi avantajları ve bağış giderlerinin finansal etkilerinin bilançoya yansımaları göstermektedir. Bu yansımalar, dönen varlıklar, kısa vadeli yükümlülükler ve öz kaynaklar gibi bilançonun belirli kalemlerinde küçük fakat anlamlı değişiklikler yaratmıştır:

Tablo 5.

Defne Gıda A.Ş. Bilanço (01.01.2023–31.03.2023 Dönemi)

Bilanço Kalemi	Vergi Avantajı (TL)	Vergi Avantajı Olmadan (TL)	Değişim
Dönen Varlıklar	6.700.000	7.000.000	-300.000
- Nakit ve Nakit Benzerleri	500.000	500.000	-
- Alacaklar	6.000.000	6.000.000	-
- Stoklar	200.000	500.000	-300.000
Duran Varlıklar	1.200.000	1.200.000	-
- Maddi Duran Varlıklar	1.000.000	1.000.000	-
- Maddi Olmayan Duran Varlıklar	200.000	200.000	-
Toplam Aktifler	7.900.000	8.200.000	-300.000
Kısa Vadeli Yükümlülükler	1.775.000	1.850.000	-75.000
- Satıcılar	300.000	300.000	-
- Dönem Kârı Vergi Karşılığı	1.475.000	1.550.000	-75.000
Öz Kaynaklar	6.125.000	6.350.000	-225.000
- Ödenmiş Sermaye	700.000	700.000	-
- Geçmiş Yıllar Kâr/Zararı	1.000.000	1.000.000	-
- Net Dönem Kârı	4.425.000	4.650.000	-225.000
Toplam Pasifler	7.900.000	8.200.000	-300.000

- Dönen Varlıklar: Gıda bankacılığı kapsamında yapılan 300.000 TL tutarındaki bağış, stoklarda azalmaya neden olmuş; bu durum, toplam dönen varlıkların da aynı tutarda düşmesine yol açmıştır.
- Kısa Vadeli Yükümlülükler: Vergi avantajlarının sağladığı vergi tasarrufu sonucunda, dönem kârı üzerinden hesaplanan vergi karşılığı 1.550.000 TL'den 1.475.000 TL'ye düşmüş ve kısa vadeli yükümlülüklerde 75.000 TL azalma gerçekleşmiştir.
- Öz Kaynaklar: Vergi avantajı, vergi matrahını azaltarak net dönem kârını düşürmüş; bu da özkaynaklarda 225.000 TL'lik bir azalış yaratmıştır. Vergi avantajı olmadığında net dönem kârı daha

yüksek olduğu için öz kaynaklar da daha güçlü görünmektedir.

Sonuç

Gıda bankacılığı, işletmelere ekonomik fayda sağlamanın yanı sıra sosyal ve çevresel sorumluluklarını yerine getirme imkânı sunmaktadır. Bu yönüyle sürdürülebilir kalkınma hedeflerine kurumsal düzeyde katkı sağlamalarına aracılık etmektedir. Bu çalışmada, Defne Gıda A.Ş. örneği üzerinden, gıda bankacılığı uygulamalarının muhasebe ve finansal raporlama süreçleri üzerindeki etkileri; sürdürülebilirliğin sosyal, çevresel ve ekonomik boyutları çerçevesinde ele alınmıştır. Bu kapsamda elde edilen değerlendirmeler, sosyal, çevresel ve ekonomik boyutlar çerçevesinde sunulmuştur.

Sosyal Boyut: Defne Gıda A.Ş., sosyal sorumluluk anlayışı doğrultusunda, son kullanma tarihi yaklaşan ürünlerini Maya Gıda Bankası ile iş birliği yaparak bağışlamıştır. Ayrıca yurt dışı satışlardan elde ettiği gelirin belirli bir oranı da aynı kapsamda bağışa yönlendirilmiştir. Defne Gıda A.Ş.'nin gerçekleştirdiği bu uygulamalar, sosyal dayanışmayı teşvik etmenin yanı sıra kurumsal itibarını artırmaya yönelik stratejik girişimler olarak değerlendirilmektedir.

Çevresel Boyut: Defne Gıda A.Ş., pazarlama faaliyetlerinde geleneksel medya kanalları yerine dijital platformları tercih etmiş ve üretim tesislerinde enerji verimliliğini artırmaya yönelik modernizasyon yatırımları gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda yapılan harcamaların, karbon salımını azaltarak çevresel sürdürülebilirlik hedeflerine katkılar sunduğu söylenebilir. Ayrıca, dijital uygulamaların kâğıt israfını azaltması ve dağıtım süreçlerinde daha az enerji tüketilmesi, çevresel etkileri güçlendiren unsurlar olarak öne çıkmaktadır.

Ekonomik Boyut: Defne Gıda A.Ş. örneğinde, gıda bankacılığına yapılan bağışların muhasebe uygulamaları ve finansal sonuçlar üzerinde çeşitli yansımaları olduğu görülmüştür. Bu etkiler üç temel başlık altında değerlendirilebilir.

- İşletmenin yaptığı bağış stokların azalmasına ve buna bağlı olarak dönen varlıklarda bir düşüşe yol açmıştır. Ancak bağışlanmayan bu ürünler zamanla bozulma ya da elde kalma riski taşımaktadır. Bu nedenle, stoklardaki azalma işletme açısından olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir.
- İşletme, muhasebe uygulamaları gereğince gelir

elde etmeye yönelik olmayan ancak finansal kaynak kullanımı gerektiren bağışları gider olarak kaydetmiştir. Söz konusu kayıtlar, dönem kârında ölçülebilir bir azalmaya yol açmıştır. Kâr azaldığı için, kurumlar vergisi daha düşük hesaplanmıştır. Sonuç olarak, ödenecek vergi tutarı azalmış ve işletmenin kasasında daha fazla nakit kalmıştır. Bu durum, kısa vadede işletmenin finansal likiditesini artırmıştır. Uzun vadede ise, kaynak kullanım verimliliği açısından ekonomik sürdürülebilirliğe katkı sunma potansiyeli taşımaktadır.

- Net dönem kârındaki azalma, doğrudan öz kaynaklarda da düşüşe neden olmuştur. Çünkü dönem sonunda elde edilen kâr, kar dağıtımı yapılmadığı sürece öz kaynaklara aktarıldığından, bu tür bir düşüş bilanço yapısını da etkilemektedir. Ancak bu azalma, bağışlara bağlı geçici bir kâr düşüşünden kaynaklanmaktadır. Vergi avantajı ve nakit artışı sayesinde bu etki büyük ölçüde dengelenmiştir. Bu nedenle, işletmenin ekonomik sürdürülebilirliği açısından önemli bir risk oluşturduğu söylenemez. Nitekim ekonomik sürdürülebilirlik yalnızca öz kaynak düzeyiyle değil; nakit akışı, vergi yükü ve kaynak yapısı gibi unsurlarla birlikte bütüncül olarak değerlendirilmelidir.

Yukarıdaki değerlendirmeler, gıda bankacılığı uygulamalarının hem işletme düzeyinde hem de kamu politikaları bağlamında önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Nitekim, gıda bankaları devletin sosyal yardım uygulamalarını tamamlayıcı bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Defne Gıda örneği, bu iş birliğinin somut bir yansımaları ortaya koymuş ve işletmelerin, sivil toplum kuruluşlarının ve kamu kurumlarının ortak hedeflere ulaşmada nasıl bir kurumsal iş birliği zemini oluşturabileceğini ortaya koymaktadır.

Sürdürülebilirlik ve muhasebe perspektifinden bakıldığında, işletmelerin toplumsal ve çevresel etkilerinin finansal raporlara dahil edilmesi, hesap verebilirlik düzeyini artırmaktadır. Defne Gıda'nın bilançosunda, yapılan bağışların finansal yapı üzerindeki etkileri açık biçimde izlenebilmektedir. Bu durum, sosyal sorumluluk bilincinin muhasebe verileri aracılığıyla izlenebilir hâle geldiğini göstermektedir. Gelir tablosu ise söz konusu bağışların kısa vadede kâr marjını sınırladığını göstermektedir. Ancak, bu uygulamanın uzun vadeli stratejik hedeflere katkı sunduğu da dikkate alındığında, sadece finansal değil, bütüncül bir kurumsal değer yaratımı söz konusudur.

Sonuç olarak, Defne Gıda A.Ş. örneği üzerinden yapılan değerlendirmeler, gıda bankacılığı uygulamalarının yalnızca sosyal sorumluluk anlayışıyla sınırlı kalmadığını; aynı zamanda muhasebe ve finansal raporlama süreçleri aracılığıyla sürdürülebilirliğe kurumsal düzeyde katkı sunabileceğini ortaya koymaktadır. Senaryo temelli bu çalışmada bağış uygulamalarının finansal tablolar üzerindeki etkileri; dönen varlıklarda azalma, vergi yükümlülüğünde hafifleme ve öz kaynak yapısındaki değişimler üzerinden değerlendirilmiştir. Bu çalışma, varsayımsal bir işletme üzerinden geliştirilen senaryo kapsamında, gıda bankacılığına ilişkin muhasebe işlemlerinin ve raporlama etkilerinin sürdürülebilirlik boyutlarıyla nasıl ilişkilendirilebileceğini ortaya koymaktadır. Ancak ulaşılan sonuçlar, gerçek işletme verilerine dayanmadığı için doğrudan genellenebilir nitelikte değildir. Gelecek araştırmalarda, benzer ve farklı sektörlerdeki gerçek işletmelere odaklanan uygulamalı çalışmalar yapılması önerilmektedir. Gelecek araştırmalarda, farklı sektörlerde faaliyet gösteren gerçek işletmelerin araştırma kapsamına alınması önerilmektedir. Bu doğrultuda, elde edilen sonuçların farklı işletme yapılarında da geçerliliği değerlendirilebilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Konsept – RK, ŞK; Tasarım – RK, ŞK; Denetim – RK, ŞK; Kaynaklar – RK, ŞK; Malzemeler – RK, ŞK; Veri Toplama ve/veya İşleme – RK, ŞK; Analiz ve/veya Yorum – RK, ŞK; Literatür Taraması – RK, ŞK; Yazma – RK, ŞK; Eleştirel İnceleme – RK

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept – RK, ŞK; Design – RK, ŞK; Supervision – RK, ŞK; Resources – RK, ŞK; Materials – RK, ŞK; Data Collection and/or Processing – RK, ŞK; Analysis and/or Interpretation – RK, ŞK; Literature Search – RK, ŞK; Writing – RK, ŞK; Critical Review – RK.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Aday, M. S., & Aday, S. (2021). Gıda kayıp ve israfının azaltılmasında gıda bankacılığı. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (9), 291-310. [\[CrossRef\]](#)
- Akartepe, B. B. (2016). Türkiye’de gıda bankacılığı ve zekât ile ilişkisi. *İLEM Blog*, 4, 1-11.
- Alhaddi, H. (2015). *Triple bottom line and sustainability: A literature review*, *Business and Management Studies*, 1(2), 6–10. [\[CrossRef\]](#)
- Arumugam, S., Özkan, B., Jayaraman, A., & Mockaisamy, P. (2021). Impacts of COVID-19 pandemic on global

- agriculture, livelihoods and food systems. *Journal of Agricultural Sciences*, 27(3), 239-246. [\[CrossRef\]](#)
- Bazerghi, C., McKay, F. H., & Dunn, M. (2016). The role of food banks in addressing food insecurity: A systematic review. *Journal of Community Health*, 41(4), 732-740. [\[CrossRef\]](#)
- Bük, T. B., & Akboğa, S. (2020). Kurumsal sosyal sorumluluk çerçevesinde işletme-sivil toplum kuruluşları işbirliklerinin dinamikleri: Türkiye örneği. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 75(3), 813-837.
- Çankaya, F. (2006). Yoksulluğun giderilmesinde yeni arayışlar: Gıda bankacılığı ve muhasebe işlemleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 155-172.
- Caraher, M., & Furey, S. (2018). Food banks and their contribution/detraction from welfare budgets. In M. Caraher & S. Furey (Eds.), *The economics of emergency food aid provision* (73-90). Palgrave Macmillan.
- Çekici, E. (2009). Küresel ısınma ve iklim değişikliğinin Türkiye’de tarım sigortalarına etkisi. *Öneri Dergisi*, 8(32), 105-111. [\[CrossRef\]](#)
- Çuhadar, S. (2020). Sivil toplum kuruluşlarına genel bakış ve ANKOS. *İbn Haldun Çalışmaları Dergisi*, 5 (2), 137-151.
- Demirhan, T., Ekinci, İ., & Aytaç, Z. (2015). Gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara yapılan bağışlarda KDV istisnası. *Vergi Raporu*, 192, 287-295.
- Dukhi, N. (2020). Global prevalence of malnutrition: Evidence from literature. In M. Imran & A. Imran (Eds.), *Malnutrition* (1-16). IntechOpen.
- Durna, D. (2020). Amerika Birleşik Devletleri’nde gıda bankacılığı uygulaması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(47), 339-354. [\[CrossRef\]](#)
- Ekeril, V., & Göde, M. Ö. (2017). Küresel raporlama girişimi (GRI) standartlarına göre seçilen otellerin sürdürülebilirlik raporlarının analizi ve değerlendirilmesi. *Business and Economics Research Journal*, 8(4), 859-871.
- Avrupa Gıda Bankaları Federasyonu (European Food Banks Federation-FEBA). (2024). Our Story. <http://www.eurofoodbank.org> Erişim Tarihi: 06.08.2024
- Frigo, A., & Lucchini, M. (2018). Working together towards circular economy: Recovery and redistribution of surplus food for social purposes. In *Proceedings of the 6th International Conference on Sustainable Solid Waste Management* (13-16). Naxos Island, Greece.
- Gazzola, P., Amelio, S., Papagiannis, F., & Michaelides, Z. (2021). Sustainability reporting practices and their social impact to NGO funding in Italy. *Critical Perspectives on Accounting*, 79, 102085.
- Gıda Kurtarma Derneği. (2024). *Hakkımızda*. <https://gktd.org/2030-vizyonumuz/>, Erişim Tarihi: 27.12.2024
- Gönüllü Hareketi Derneği. (2024). *Gıda bankası nedir?* <https://www.gonulluhareketi.org/gida-bankasi-nedir>, Erişim Tarihi: 27.12.2024

- González-Torre, P. L., & Coque, J. (2016). How is a food bank managed? Different profiles in Spain. *Agriculture and Human Values*, 33(1), 89-100. [\[CrossRef\]](#)
- Gribnau, H., & Jallai, A. (2018). Sustainable tax governance and transparency. In S. Arvidsson (Ed.), *Challenges in managing sustainable business: Reporting, taxation, ethics and governance* (pp. 337–369). Palgrave Macmillan.
- Haznedar, N. K., & Aktaş, N. (2022). Sürdürülebilir beslenme ve gıda güvencesinin sağlanmasında gıda ve beslenme okuryazarlığının gerekliliği. *Türkiye Klinikleri Nutrition and Dietetics-Special Topics*, 8(4), 17-25.
- Kala, E. S. (2020). Türkiye’de gıda bankacılığı mevzuatı ve uygulamaları. *Journal of Management and Economics Research*, 18(3), 190-211. [\[CrossRef\]](#)
- Leal Filho, W., Dibbern, T., Dinis, M. A. P., Cristofolletti, E. C., Mbah, M. F., Mishra, A., ... & Aina, Y. A. (2024). The added value of partnerships in implementing the UN sustainable development goals. *Journal of Cleaner Production*, 438, 140794 (1-12)
- Lehner, M., Mont, O., & Heiskanen, E. (2016). Nudging—A promising tool for sustainable consumption behaviour? *Journal of Cleaner Production*, 134, 166-177.
- Lohnes, J., & Wilson, B. (2018). Bailing out the food banks? Hunger relief, food waste, and crisis in Central Appalachia. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 50(2), 350-369. [\[CrossRef\]](#)
- McIntyre, L. (2003). Food security: More than a determinant of health. *Policy Options*, 24(3), 46-51.
- Mereles, M. L. A., Nuño, C. M., Fernández, R. R. S., & Chenet, M. E. (2025). Good Practices of Food Banks in Spain: Contribution to Sustainable Development from the CFS-RAI Principles. *Sustainability*, 17(3), 1-25.
- Niang, I., Ruppel, O. C., Abdrabo, M. A., Essel, A., Lennard, C., Padgham, J., & Urquhart, P. (2014). Africa. In V. R. Barros, C. B. Field, D. J. Dokken, et al. (Eds.), *Climate change 2014: Impacts, adaptation, and vulnerability. Part B: Regional aspects* (1199-1265). Cambridge University Press.
- Öğüz, A. A., & Akarçay, Ç. (2015). Türkiye’de uygulanan gıda bankacılığı sisteminin işleyişi ve vergisel avantajlarının diğer ülkelerle karşılaştırılması. *Öneri Dergisi*, 11(44), 1-16.
- Özden, E. (2019). Vergi avantajları boyutuyla gıda bankacılığı sistemi. *Mali Çözüm Dergisi*, 29, 123-143.
- Penalver, J. G., & Aldaya, M. M. (2022). The role of the food banks in saving freshwater resources through reducing food waste: The case of the Food Bank of Navarra, Spain. *Foods*, 11(2), 163.
- Pinto, R. S., Melo, F., Campos, S., & Cordovil, C. (2018). A simple awareness campaign to promote food waste reduction in a university canteen. *Waste Management*, 76, 28-38.
- Prayogo, E., Chater, A., Chapman, S., Barker, M., Rahmawati, N., Waterfall, T., & Grimble, G. (2018). Who uses foodbanks and why? Exploring the impact of financial strain and adverse life events on food insecurity. *Journal of Public Health*, 40(4), 676-683.
- Resmi Gazete. (2004). Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (Kanun No. 5035). *Resmi Gazete* (Sayı: 25334).
- Sertyeşilışık, E. (2022). Gıda güvencesini arttırmaya yönelik sürdürülebilir tarım ve çevre politikaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 13(36), 1394-1406. [\[CrossRef\]](#)
- Singh, A. (2024). Sustainability practices in business operations. *International Journal for Research Publication and Seminar*, 15(3), 18-34 [\[CrossRef\]](#)
- Sürmen, Y., & Aygün, D. (2009). Türkiye’de gıda bankacılığı ve muhasebe işlemleri. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26(1), 195-210.
- Tarasuk, V., & Eakin, J. M. (2005). Food assistance through "surplus" food: Insights from an ethnographic study of food bank work. *Agriculture and Human Values*, 22(2), 177-186. [\[CrossRef\]](#)
- Temel İhtiyaç Derneği (TİDER). (2024). www.tider.org, Erişim Tarihi: 27.12.2024
- Topcu, N., & Kaya, A. (2010). Gıda bankacılığı ve muhasebesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(3), 257-266.
- Yamano, T., Sato, N., & Arif, B. W. (2021). The impact of COVID-19 and locust invasion on farm households: Evidence from Pakistan. *IFPRI Discussion Paper* No. 01992. International Food Policy Research Institute.
- Yeniçeri, T., & Böcek, A. (2022). Sürdürülebilir perakendecilik: Bist sürdürülebilirlik endeksinde yer alan perakendeci şirketler üzerine içerik analizi. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(26), 682-709. [\[CrossRef\]](#)

Extended Abstract

The contributions of businesses are crucial for sustaining the operations of food banks. To encourage businesses to donate, tax incentives provided by the government play a significant role in supporting this area. The food banking system supports the government's social welfare policies by enabling more efficient use of public resources and contributes to the fight against poverty. At the same time, it helps protect natural resources and improve the environment by preventing food waste. For businesses, food banking provides an opportunity to benefit from tax incentives and gain economic advantages through donations, while also allowing them to contribute to society. Reporting these donations within the scope of sustainability enables businesses to transparently demonstrate their social and environmental responsibilities, highlighting their contributions to sustainable development goals. All these advantages make food banking an attractive option for businesses.

The aim of this study is to evaluate the social, economic, and environmental benefits of food bank donations for businesses from a sustainability and accounting perspective. In this context, the multidimensional effects of donations on business accounting records, tax bases, balance sheets, and income statements are addressed through the lens of sustainability. The study employs a hypothetical business model, "Defne Gıda Anonim Şirket (A.Ş.)," and the findings are presented below.

On the social dimension, food banks provide a meaningful solution to food insecurity by ensuring that the most vulnerable segments of society have regular and uninterrupted access to essential food supplies. Through its donations, Defne Gıda A.Ş. facilitated access to basic food for those in need, thereby strengthening social solidarity. In today's world, where access to food is recognized as a fundamental human right, such donations help make this right a reality.

On the environmental dimension, Defne Gıda A.Ş.'s focus on digital product promotion in advertisements and its preference for online platforms over traditional media contributed to environmental sustainability by reducing energy consumption. Furthermore, investments aimed at improving production efficiency ensured the effective use of resources, reducing the company's carbon footprint while generating long-term economic benefits. These investments not only supported the company's sustainability goals but also promoted the conservation of natural resources.

On the economic dimension, donations to food banks play a significant role in businesses' strategic decision-making processes. In the case of Defne Gıda A.Ş., donations reduced the company's taxable income from 6,300,000 TL to 6,000,000 TL, resulting in a tax saving of 75,000 TL. This saving alleviated the company's financial burdens and allowed for more efficient allocation of resources. Analyzing the impact of donations on the company's balance sheet and income statement revealed improvements in the balance of total revenues and expenses, contributing positively to financial sustainability. The financial ease provided by tax incentives not only promoted financial benefits but also encouraged the generation of social benefits.

From a public policy perspective, food banks stand out as a complementary element to the government's social assistance programs. The example of Defne Gıda demonstrates how such collaborations can create a synergy among businesses, non-governmental organizations, and public institutions to achieve shared objectives.

From a sustainability and accounting perspective, incorporating the social and environmental impacts of businesses into financial reports enhances accountability. The financial effects of donations were clearly reflected in Defne Gıda's balance sheet, showcasing the company's efforts to support social responsibility with accounting data. The income statement revealed that while donations impacted short-term profit margins, they contributed significantly to the achievement of long-term strategic goals.

In conclusion, the case of Defne Gıda demonstrates that food banking operates at the intersection of social, economic, and environmental dimensions and offers tangible benefits toward sustainable development goals. These donations and investments not only enhance the company's financial performance but also increase its contributions to society and the environment.